

Uutisia ja tiedonantoja – Nyheter och meddelanden

Terveysteemat ja paikkatietomenetelmät esillä AAG:ssä

Yhdysvalloissa järjestettävän Association of American Geographersin (AAG:n) vuotuiskonferenssin (3.4.–7.4.2019) tapahtumapaikkana oli tällä kertaa maan pääkaupunki, Washington D.C. Konferenssi on yksi maantieteen alan suurimmista, ja siihen osallistui yli 8 500 maantieteilijää 77 eri maasta. Osallistujista noin kolmasosa tuli Yhdysvaltojen ulkopuolelta. Esityksiä, työpajoja ja tapahtumia oli tarjolla yli 1700.

Yksi huhtikuisen konferenssin pääteemoista oli paikkatieto ja terveys. Tähän teemaan linkittyi yli 300 esitystä. Niiden aiheet vaihtelivat terveyseserojen tarkastelusta terveyspalveluiden saavutettavuuteen sekä syöpien, kroonisten sairauksien ja tartuntatautiin tarkasteluun. Tutkimuksissa oli hyödynnetty laajasti eri paikkatietomenetelmiä sekä spatiaalisen tilastotieteen menetelmiä, kuten maantieteellisesti painotettua regressioanalyysiä (*Geographically Weighted Regression, GWR*).

Elektronisten terveysrekisterien käyttö yksi nousevista trendeistä

Konferenssin painopistealoja käytiin läpi myös paneelikeskusteluissa. Yksi kiinnostavimmista ajatuksenvaihtoista käytiin, kun joukko terveys-

maantieteen kärkinimiä kokosi yhteen tapahtuman terveysteemoja. Professori **Sara McLafferty** Illinoisin yliopistosta nosti esille innovatiivisten geospaatialisten aineistojen käytön. Hän mainitsi muun muassa elektronisten terveysrekisterien, sosiaalisen median ja ajantasaisen GPS-seurannan lisääntyneen tutkimuskäytössä. Myös apulaisprofessori **Eric Delmelle** Pohjois-Carolinan yliopistosta Charlottesta nimesi nousevaksi teemaksi tarkkaan sijaintiin perustuvan datan käytön. Tällä hän viittasi tietoon, jota ei ole valmiiksi aggregoitu jollekin aluetasolle.

Kokoavassa paneelissa korostettiin lisäksi sitä, että vaikka tarjolla on koko ajan enemmän monipuolisia aineistoja, on tärkeää määritellä tutkimuskysymykset ja terminologia hyvin sekä kiinnittää huomiota epävarmuustekijöihin esimerkiksi aineiston laadun tarkastelussa ja tulosten tulkinnassa. Myös kartografian mahdollisuuksia sivuttiin. Yleensä teemakarttojen avulla halutaan korostaa tutkittavassa ilmiössä havaittuja trendejä, mutta kartoilla voidaan panelistien mukaan esittää myös tutkimustulosten virhemarginaaleja ja muuta vaihtelua.

Panelistit puhuivat lisäksi siitä, että terveysmaantieteilijöiden ja terveystieteilijöiden väliltä puuttui vielä muutama vuosi sitten riittävä vuoropuhelu.

Suomesta terveysmaantieteeseen liittyvää tutkimusta oli esittelemässä kuusi STN IMPRO -tutkimusprojektin tutkijaa. Kuvassa tutkijat Maija Toivakka, Mikko Pyykönen, Aapeli Leminen ja Teppo Repo. (Kuva: AAG, 04/19)

Tilanne on kuitenkin parantunut, ja sen seurauksena on alkanut syntyä hyviä tutkimuksia. Varsinkin Yhdysvalloissa paikkatietotaitoinen terveystieteilijä on monesti osana monitieteistä tutkimusryhmää. Vastaavanlainen esimerkki löytyy myös Suomesta, jossa monitieteinen STN IMPRO -projekti (Parempi tietopohja ja palvelujen optimointi sote-uudistuksen tueksi) tuottaa tietoa sosiaali- ja

terveyspalveluiden rakenteesta, toimivuudesta ja tuloksellisuudesta maantieteeseen, tietojenkäsittelytieteen sekä terveys- ja taloustieteiden yhteistyönä.

AAPELI LEMINEN, MAIJA TOIVAKKA,
MIKKO PYYKÖNEN & TEPPO REPO

Helsinki-mitali Venla Berneliukselle

Helsingin kaupunki palkitsi Helsingin yliopiston apulaisprofessori **Venla Berneliuksen** kultaisella Helsinki-mitalilla ja kaupungin kunniakansalaisuudella 12. kesäkuuta 2019. Pormestari **Jan Vapaavuoren** myöntämä mitali oli yksi kymmenestä vuosittain jaettavasta kunniamitalista, joilla juhlistetaan kaupungin perustamispäivää. Mitaleita jaetaan Helsingin hyväksi tehtävässä työssä ansiotuneelle henkilölle.

Berneliuksen palkintoperusteena oli erityisesti segregaatioon ja koulutusjärjestelmään liittyvä tutkimus. Mitalin luovuttanut apulaispormestari **Anni Sinnemäki** luonnehti Berneliuksen tutkimuksen

olevan ”merkittävässä asemassa, kun Helsinki tavoittelee asemaa segregaatian ehkäisyn eurooppalaisena huippuesimerkinä”. Myös Bernelius pitää Helsingin esimerkkiä arvokkaana. Hänen mukaansa Helsinki on tukijalle aarreaitta, jossa kerätyt tulokset kiinnostavat kansainvälisesti Suomen myönteisten PISA-tulosten ansiosta.

Pääkaupunkiseudulle painottuneessa tutkimuksessa Bernelius on käsitellyt etenkin kaupunkien alueellista sosioekonomista ja etnistä eriytymistä, koulujen oppimistulosten eroja sekä lapsiperheiden muuttopäätöksiä. Helsingissä on onnistuttu hänen mielestään ehkäisemään eriarvoistumista hyvin esimerkiksi asuntopolitiikan ja kaikille lapsille tarjottavan päivähoitomahdollisuuden avulla. Lisäksi kaupunki myöntää lisäresursseja eriarvoistumiskehityksen aiheuttamista ongelmista kärsiville kouluille. Näiden tunnistamisessa kaupunki hyödynnä Berneliuksen väitöskirjatyössään kehittämää työkalua.

Helsinki-päivänä juhlivat muutkin maantieteilijät kaupungin myönnettyä tutkimusapurahat filosofian maisteri **Joel Jalkaselle** ja filosofian maisteri **Tuomas Väisäselle** Helsingin yliopistosta. Lisäksi palkittujen joukosta löytyi maantieteilijöiden kanssa tiivistä yhteistyötä tekeviä tutkijoita, kun Helsingin yliopiston rehtori **Jari Niemelä** palkittiin kultaisella mitalilla ja professori, nimistöntutkija **Terhi Ainiala** kaupungin tiedepalkinnolla.

HANNU LINKOLA

Tuomas Väisänen ja Venla Bernelius Helsinki-päivän palkintojuhlassa. (Kuva: Juuso Aromaa, 06/19)

Nimityksiä – Utnämningar

Filosofian tohtori **Timo Kumpula** on nimitetty 1. maaliskuuta 2019 alkaen Itä-Suomen yliopiston historian ja maantieteiden laitoksen ympäristögeoinformatiikan professorin virkaan. Hänet valittiin virkaan johtaneelle *tenure track* -polulle vuonna 2012.

Kumpula on opettanut lukuisilla maantieteen ja geoinformatiikan kursseilla vuodesta 1996 lähtien. Vuodesta 2004 lähtien hän on toiminut Joensuu yliopiston (vuodesta 2010 alkaen Itä-Suomen yliopisto) maantieteen laitoksella geoinformatiikan opetus- ja tutkimustehtävissä. Tutkimuksessaan hän on tarkastellut paikkatieto- ja kaukokartoitusmenetelmiä soveltaen muun muassa ihmistoiminnasta johtuvia ja luonnollisia ympäristön muutoksia arktisella ja borealisella alueilla.

Tällä hetkellä Kumpula johtaa kaukokartoitus-työpakettia metsien biodiversiteettiä ja hiilen sidontaa tutkivassa, Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamassa IBC Carbon-hankeessa.

Hallintotieteiden maisteri **Leeni Herrala** on nimetty Suomen Maantieteellisen Seuran julkaisujen ulkoasusta ja teknisestä viimeistelystä vastaavaksi copy-editoriksi. Heinäkuussa 2019 tehtävänsä aloittanut Herrala taittaa jatkossa *Terra* ja *Fennia*.

Herrala on valmistunut keväällä 2019

Tampereen yliopistosta pääaineenaan ympäristöpolitiikka ja aluetiede. Lisäksi hän on opiskellut muun muassa sosiologiaa, sukupuolentutkimusta, julkisoikeutta, kestäväää liiketaloutta, Afrikan tutkimusta sekä saksan kieltä ja kulttuuria. Herralalla on kokemusta myös lukuisista akateemisista luottamustehtävistä. Pro gradu -tutkielmassaan Herrala tutki malminetsinnän ja luonnonsuojelun suhdetta erityisesti viranomaisten näkökulmasta. Tällä hetkellä Herrala toimii aktiivisesti ympäristöalan työosuuskunnassa Regio hub:ssa ja työskentelee tutkimusavustajana Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Vapaa-ajallaan hän harrastaa geokätköilyä ja ruuanlaittoa.

Vaasan yliopisto
 UNIVERSITY OF VAASA

Paikan voima

The Power of Place

Maantieteen päivät 2019

The Annual Meeting of Finnish Geographers

24.–25.10

Väitöksiä – Disputationer

Filosofian maisteri **Helena Tuukiainen** väitöstudkimus *Geodiversiteetin ja biodiversiteetin välinen yhteys eri mittakaavoissa pohjoisilla alueilla: Merkitys luonnonsuojelulle (Multi-scale relationship between geodiversity and biodiversity across*

high-latitude environments: Implications for nature conservation) tarkastettiin 3. toukokuuta 2019 Oulun yliopistossa. Vastaväittäjänä toimi professori **Ole Reidar Vetaas** Bergenin yliopistosta Norjasta ja kustoksena professori **Jan Hjort** Oulun yliopistosta. Maantieteen alaan kuuluva väitöskirja on julkaistu *Nordia Geographical Publications* -sarjassa numerolla 48: 1. Tutkimus on vapaasti luettavissa osoitteessa <nordia.journal.fi> .

Filosofian maisteri **Mats Stjernbergin** väitöskirja *Concrete suburbia – Suburban housing estates and socio-spatial differentiation in Finland* tarkastettiin 7. kesäkuuta 2019 Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa. Vastaväittäjänä toimi apulaisprofessori **Wouter van**

Gent Amsterdamin yliopistosta kustoksena professori **Mari Vaattovaara** Helsingin yliopistosta. Stjernbergin väitöskirja on julkaistu sarjassa *Department of Geosciences and Geography* numerolla A77. Se on saatavilla sähköisesti E-thesis-palvelusta osoitteessa <urn.fi> .

Filosofian maisteri **Elina Ahokankaan** väitöskirja *New insights into the sedimentological-geophysical research of interlobate glaciofluvial complexes in western Finland* tarkastettiin Turun yliopistossa 6. kesäkuuta 2019. Vastaväittäjänä toimi professori **Tracy Brennand**

Simon Fraser -yliopistosta Kanadasta ja kustoksena professori **Risto Kalliola** Turun yliopistosta. Maantieteen alaan kuuluva väitöskirja on julkaistu sarjassa *Turun yliopiston julkaisuja – Annales Universitatis Turkuensis AII* numerolla 356. Tutkimus löytyy sähköisessä muodossa osoitteesta <www.utupub.fi> .

Väitös- ja nimitystiedot Terraan!

Väitös- ja nimitysuutisten julkaisemiseksi väittelijän tai uuteen tehtävään nimitetyn tiedot tulee lähettää Terran toimitukseen mahdollisimman ripeästi.

Väitöskirjojen osalta mukaan liitetään väittelijän nimi ja oppiarvo, väitöskirjan nimi, ala, julkaisukanava ja mahdollinen sähköinen saatavuus, kustoksen ja vastaväittäjän nimi ja organisaatio sekä väitöksen paikka ja ajankohta.

Nimitysuutisiin liitetään tiedot tehtävästä ja sen kestosta sekä ytimekäs kuvaus nimitetyn ansioista. Sekä väitös- että nimitysuutisiin voidaan liittää valokuva. Aineisto lähetetään joko sähköpostin liitetiedostona tai postitse. Tiedostojen muotoilun tulee vastata Terran yleisiä asetuksia (<www.helsinki.fi/maantiede/geofi/terra/ohjeet_kirjoittajille.html>). Väitös- ja nimitystietojen käsittelystä vastaa toimitussihteeri <evi.riikonen@uef.fi> .